

El Banc de Sabadell: La seva expansió (1965-1990)

Josep CARBÓ i CARBÓ
Àrea de Geografia (Tarragona)

Introducció

El present treball intenta mostrar l'expansió seguida pel Banc de Sabadell des de l'any 1965 fins als nostres dies, encara que la seva fundació fou molt més antiga. La tria d'aquest període es fa per demostrar com d'un banc d'àmbit local n'esdevé un de caire nacional, fins i tot amb una incipient presència a l'estranger. A la fi d'aquest període el Banc de Sabadell ha esdevingut un dels principals bancs amb capital completament privat.

Per fer aquest seguiment s'ha distribuït el desenvolupament del banc en períodes de cinc anys, referits als moments més significatius de la seva continuada expansió territorial basada en l'obertura d'oficines (nombre i lloc). Així es creen diferents marcs d'actuació territorial: l'entorn comarcal, el provincial o més aviat Barcelona ciutat, Catalunya i finalment l'Estat i l'estranger.

Cap d'aquests apartats no queda completament aïllat de la resta, sinó que cadascun manté una relació amb l'estadi anterior, mitjançant la creació de noves oficines on no n'hi havia o reforçant amb d'altres les ja existents.

En definitiva, es crea una xarxa d'oficines principals, dotades d'un cert poder, i una altra de secundàries, depenents de les anteriors.

1. El Banc de Sabadell, un banc comarcal: 1965-1970

La fundació del Banc de Sabadell, l'any 1881, respon a iniciatives i situacions locals, com és la motivació enfront de les necessitats de l'economia de la població. Neix en un

entorn de creixement industrial, la qual cosa féu que en la seva creació hi tinguessin un paper decisiu les necessitats d'aquestes indústries. En la seva constitució eren majoria els fabricants. Tanmateix, a inicis del segle XX, abandona la seva funció de col·laboració en el subministrament de matèries primeres per dedicar-se exclusivament als serveis bancaris.

Com a conseqüència de la Llei de Bases d'Ordenació del Crèdit i de la Banca, que regulava la creació d'oficines i la seva expansió, a cada entitat se li assigna una capacitat equivalent a la suma dels recursos propis i d'altri per tal de poder-se instal·lar en una població.

El Banc de Sabadell com a banc local, que actuava en una sola província, tenia preferència per consumir la seva capacitat utilitzable dins la mateixa província i més concretament dins la seva àrea comarcal.

En el primer pla d'expansió, d'octubre de 1964, podia escollir en primer lloc fins a exhaurir la seva capacitat utilitzable de 295 milions. Dins d'aquest mateix pla, el Banc de Sabadell prefereix obrir oficines a localitats veïnes com ara Sant Cugat del Vallès, Cerdanyola o Ripollet, tot renunciant a fer-ho a Barcelona. En aquestes poblacions no hi havia oficines bancàries i per la seva proximitat aportaven un important nombre de clients i volum de negoci. Així s'inicia l'expansió del Banc, seguint un model de creixement «en taca d'oli», que s'estén pels diferents pobles del seu voltant, primer, i, a continuació, fins arribar a tota la comarca del Vallès Occidental i del Baix Llobregat.

Cal esmentar que l'excés de consum de l'oficina de Barcelona hagués restat possibilitats al segon pla d'expansió en el qual van correspondre al Banc set oficines: Montcada i Reixac, Santa Coloma de Gramenet, Cornellà de Llobregat, Gavà, el Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Viladecans.

Durant els anys següents, es continuaren obrint noves oficines a les poblacions amb un major desenvolupament de tota l'àrea comarcal del Vallès i Baix Llobregat. Ja a finals del període, comença la primera implantació dins la zona d'influència més immediata de Barcelona, com ara Badalona o Molins de Rei.

Quadre I
Evolució del Banc de Sabadell. 1965-1971

	1-1-1965 (en milions de pessetes)	1-1-1971	Increment (%) ¹
Fons propis	197,5	520	163
Beneficis	33,5	119,4	256
Personal	159	615	286
Accionistes	850	1.745	105
Oficines	1	26	1.600

¹ Respecte al període anterior.

2. L'expansió per la província de Barcelona: 1971-1975

Pel decret de 9 d'agost de 1974, s'estableix el principi de llibertat per a l'obertura de noves oficines bancàries, que resta només limitada a partir d'ara per la pròpia capacitat d'expansió de cada banc. Ara la capacitat d'obertura d'un banc es mesura solament per la quantitat de recursos propis.

El Banc de Sabadell continua amb la mateixa política d'expansió pels principals nuclis provincials de Barcelona, sense oblidar els centres on ja havia implantat alguna oficina, reforçant-la amb algunes de les primeres agències urbanes com les de Sabadell i Cornellà de Llobregat, que foren les primeres.

La majoria d'aquestes noves oficines responen a un intent de donar abast i cobrir els centres poblacionals de tota la província de Barcelona que tinguessin un cert potencial quant al nombre de clients i possibilitats financeres, donada la seva extensió urbana fruit d'un considerable augment de la població procedent dels corrents migratoris atrets pel desenvolupament industrial de tota aquesta àrea al voltant de Barcelona.

Durant aquest període es realitzen un gran nombre d'obertures; tanmateix, el percentatge sobre la Banca nacional és de l'1,12%, percentatge molt més baix que el dels anys 1965 i 1971.

Quadre II
Evolució del Banc de Sabadell: 1965-1976

	1-1-1965 (millions de pessetes)	1-1-1971	Incr. (%)	1-1-1976	Increment ¹
Fons propis	197,5	520	163	1.920	269
Beneficis	33,5	119,4	256	533,8	347
Personal	159	615	286	1.693	175
Accionistes	850	1.745	105	13.816	891
Oficines	1	26	1.600	78	200

¹ Respecte al període anterior.

3. L'expansió per Catalunya: 1976-1981

El 1976, s'obren 11 oficines, 8 a la província de Barcelona: Sant Quirze del Vallès, Castellbisbal, Sant Celoni, Sant Andreu de la Barca i Sant Pere de Ribes; dues agències a Barcelona i una a Sabadell; i 3 més a Girona, Reus i Madrid.

Així aquesta nova etapa d'expansió s'amplia a tot Catalunya. D'altra banda, l'oficina de Madrid és una necessitat tècnica per al servei de la xarxa del Banc, la millor connexió amb el mercat interbancari i les relacions amb clients internacionals.

L'any 1977 s'obren sucursals a Tarragona, Lleida, Banyoles, Sentmenat i Martorelles, i agències urbanes a l'Hospitalet de Llobregat i a Madrid.

En el decurs d'aquests anys, el Banc, a més d'instal·lar-se a Madrid, ha completat la seva presència a les quatre províncies de Catalunya. El nombre d'oficines és de 18, és a dir el 0,47% de les 2.628 del total bancari, percentatge que reflecteix la prudència amb què el Banc afronta la llibertat expansiva que es viu des de 1974.

L'any 1978 s'inauguren sucursals a Tàrrrega, Valls, Calella i Arenys de Mar, i una agència a Terrassa. L'any següent, s'obren sucursals a Balaguer, Figueres, Olot, Lloret de Mar i Palafrugell, a més de tres agències a Barcelona, dues a Sabadell i una altra a Madrid. També aquest any s'obre una oficina de representació a Londres, nucli inicial de l'expansió internacional del Banc.

Ciutat de Mallorca és, l'any 1980, el primer pas de l'expansió del Banc fora de la península; durant el mateix any s'obren 6 sucursals més: Sant Llorenç Savall, Sant Esteve de Palautordera, Blanes, Palamós, el Vendrell i Torrelles de Llobregat; i 6 agències, dues a Barcelona i una a Madrid, Cornellà de Llobregat, Sant Joan Despí i Lleida.

L'any 1981 s'obren 12 noves oficines, 3 agències a Barcelona i una a Madrid, Sabadell i Badalona, i 6 sucursals, a Tortosa, Amposta, Sant Feliu de Guíxols, la Bisbal d'Empordà, Pineda de Mar i Mollerussa.

El Banc ja té 138 oficines, totes a Catalunya, menys l'oficina de Ciutat de Mallorca i les 5 de Madrid.

S'ha produït una progressiva saturació de les zones d'actuació del Banc, i la seva implantació gradual, des de les comarques metropolitanes, a la província de Barcelona i a la resta de Catalunya.

Quadre III
Evolució del Banc de Sabadell: 1965-1982

	1-1-71	Incr.	1-1-76	Incr.	1-1-82 ²	Incr. ¹
Fons propis	520	163	1.920	269	14.700	765
Beneficis	119,4	256	532,8	347	33.024	468
Personal	615	286	1.693	175	2.555	151
Accionistes	1.745	105	13.816	891	21.346	154
Oficines	26	1.600	78	200	138	177

¹ Percentatges respecte al període anterior.

² En milions de pessetes.

4. L'expansió per la península 1982-1990

La crisi bancària dels anys vuitanta va repercutir negativament en el ritme de creació de noves oficines que la gran banca havia imposat, que serà la principal adjudicatària de les entitats en crisi, encara que durant l'any 1985 s'estableix el règim de llibertat total per a l'obertura de noves oficines bancàries a Espanya.

En aquest entorn de crisi bancària, el Banc de Sabadell continua en les línies de l'opció escollida d'ampliació de l'àrea d'actuació.

El nou entorn en què actua el Banc fa que l'exposició de l'expansió d'aquests anys vuitanta s'hagi d'analitzar per zones diferenciades:

a) Barcelona

En començar l'any 1982, el Banc de Sabadell tenia 18 oficines obertes a Barcelona-ciutat, que s'havien incrementat a 36 l'any 1985, en què es va traslladar l'oficina principal en aquesta ciutat. Del 1986 al 1989 s'hi han instal·lat 13 oficines, fins arribar a les 49. Aquest nombre d'oficines és superior inclús al de Sabadell mateix, d'aquí la gran importància que se li ha donat a la implantació en el que es considera com a centre de poder i econòmic de Catalunya.

b) Província de Barcelona

El Banc és present a 76 poblacions de la província, amb un total de 110 oficines. Durant el període 1981-1989, les oficines obertes foren Malgrat de Mar, Torelló, Sant Just Desvern, Berga, Pallegà, Canet de Mar, i 12 agències urbanes a diverses poblacions.

L'any 1990 s'inauguren tres agències urbanes més, amb la qual cosa les poblacions amb més d'una oficina són:

Badalona	4	Matarò	2
Barberà del Vallès	2	Sabadell	12
Cerdanyola del Vallès	2	Sant Boi de Llobregat	3
Cornellà de Llobregat	3	Sant Cugat del Vallès	2
Granollers	2	Sant Joan Despí	2
Igualada	2	Santa Coloma de Gramenet	2
l'Hospitalet de Llobregat	6	Terrassa	7
Manresa	2	Vilassar de Mar	2

D'aquesta manera el Banc de Sabadell donava suficient cobertura a les principals ciutats del Vallès Occidental i Oriental i el Baix Llobregat, sense arribar, però, a una saturació d'oficines en aquestes comarques, cosa que comportaria una pèrdua d'efectivitat i un desaprofitament dels propis recursos envers unes zones ja de per si autosuficients quant a serveis financers i a més tenint en compte la presència veïna del nucli de Barcelona, que absorbiria els excedents produïts allí. Els recursos del Banc anirien a parar a l'obertura de noves oficines a d'altres indrets on es podria captar diner, que seria emprat tant per continuar l'expansió per localitats properes a les inicials com per reforçar les ja existents amb agències urbanes. Així es cercaria un reequilibri del territori on és present, creant uns fluxos de diners de les zones d'estalvi o de menys activitat financera cap a les zones més actives i amb una gran despesa de diner.

c) Girona

A finals de 1989, el Banc de Sabadell era present a 24 poblacions amb 27 oficines; a Girona capital en funcionen 3 i, a Lloret de Mar, una agència, a part de l'oficina principal.

Durant el període 1982-1989, les oficines obertes a la província han reforçat la presència a totes les comarques.

Aquí el Banc de Sabadell ha adoptat la tendència d'anar a implantar-se principalment a les zones costaneres: la Costa Brava, Golf de Roses. A l'interior de la província, en canvi, l'expansió del Banc de Sabadell ha estat quasi nul·la; únicament cal destacar l'obertura d'oficines a Girona, Santa Coloma de Farners i, al seu extrem pirinenc, a Puigcerdà i la Jonquera.

La preferència per la zona costanera estaria explicada per un interès pels nuclis amb possibilitats i atractius comercials que facilitin l'activitat financera.

d) Lleida

A Lleida, el Banc de Sabadell és present a 8 poblacions amb 10 oficines; de les quals, dues són agències urbanes a Lleida capital. Les restants oficines són les de Solsona, la Seu d'Urgell, Vallfogona de Balaguer i Cervera. Com es pot veure es redueix la seva presència a les capitals comarcals, desestimant d'altres nuclis urbans o, en aquest cas, més aviat rurals que no ofereixen cap possibilitat i la seva implantació allí seria perjudicial pel Banc, ja que serien deficitàries.

A més, cal tenir present el gran poder d'absorció que exerceixen els centres comarcals sobre els nuclis rurals del seu voltant.

e) Tarragona

El cas de Tarragona es pot equiparar al de Girona, si bé l'obertura d'oficines és bastant més recent en el temps.

Les oficines s'obren a les capitals de comarca amb forta activitat comercial (Reus) i industrial (Tarragona). A aquestes, s'hi afegeix l'expansió per la zona costanera amb més possibilitats, com ara Salou i Cambrils.

En canvi, la presència del banc a l'interior de la província és nul·la, donades les seves poques perspectives, tant comercials com econòmiques, en què es troben.

Hi ha 12 oficines obertes:

Tarragona	2	Valls	1
Reus	2	El Vendrell	1
Tortosa	1	Cambrils	1
Ampostà	1	Salou	2
Sant Carles de la Ràpita	1		

La distribució d'oficines del Banc de Sabadell a Catalunya a finals d'octubre de 1990 és la següent:

Comarques	Oficines	Poblacions
Baix Llobregat	20	16
Barcelonès	64	7
Maresme	11	9
Valles Occidental	36	15
Vallès Oriental	13	12
Alt Empordà	6	5
Baix Empordà	7	7
Garrotxa	1	1
Gironès	6	4
Selva	7	5
Alt Camp	1	1
Alt Penedès	2	2
Baix Penedès	1	1
Garraf	3	3
Tarragonès	4	2
Baix Camp	3	2
Baix Ebre	1	1
Montsià	2	2
Cerdanya	1	1
Osona	4	4
Ripollès	1	1
Anoia	2	1
Bages	2	1
Berguedà	1	1
Solsonès	1	1
Noguera	2	2
Segarra	1	1
Segrià	5	2
Urgell	1	1
Alt Urgell	1	1
Total:	211	110

f) Fora de Catalunya

A la resta de l'Estat, la superioritat quant a nombre d'oficines obertes pertany, per comunitats autònomes, al País Valencià (34 oficines) i a la Comunitat de Madrid (22 oficines). A continuació estan les Illes Balears amb un total de 12 oficines i Andalusia amb 9. El total d'oficines en actiu són de 83 a la resta de la península.

El model que segueix el Banc de Sabadell és el d'implantar-se a partir de les capitals de província per dirigir-se després als nuclis poblacionals amb major capacitat econòmica i possibilitats financeres. És el mateix model de taca d'oli emprat en el procés d'expansió per Catalunya.

En el cas d'Andalusia, l'expansió obeïria a l'intent de captar les inversions i fluxos de diner que allí es donen, d'aquí que la seva implantació sigui puntual: Sevilla, Màlaga i la Costa del Sol, amb oficines a Marbella i Torremolinos.

Quadre IV
Evolució del Banc de Sabadell. 1976-1990

	1-1-76	Inc.	1-1-82	Inc.	1-1-90 ²	Inc. ²
Fons propis	1.920	269	14.700	765	53.225	255
Beneficis	532,8	347	3.024	468	15.322	406
Personal	1.693	175	2.555	151	3.887	152
Accionistes	13.816	200	138	177	286	207

¹ En milions de pessetes

² Percentatge respecte al període anterior.

5. La xarxa internacional del Banc de Sabadell

El total d'oficines a finals de desembre de 1989 era de 5: 4 a França i 1 a Anglaterra.

La primera oficina operativa fou la de Londres (1986).

L'any 1987 s'obren oficines a París i Perpinyà.

L'any 1990 se n'ha obert una a Tolosa de Llenguadoc. Durant el 1988, se n'obriren a Nova York i Milà, i el 1989 a Ginebra i Singapur.

L'expansió internacional del Banc ve donada per la voluntat d'estar present als principals mercats financers mundials i col·laborar activament en el desenvolupament i potenciació dels contactes internacionals dels clients.

El total d'oficines del Banc de Sabadell a finals de 1989 era de 286. L'increment durant els vuit anys transcorreguts des de 1981 és de 148, de les quals 143 són a Espanya.

Aquest augment representa un 6% sobre l'increment total de la Banca en el període. Si es compara amb el creixement de la quota de mercat del Banc, resulta una línia d'expansió equilibrada, independentment de les oscil·lacions del conjunt d'obertures en el període considerat.

Quadre V
Dades dels 25 anys d'expansió

Període	Oficines noves	Mitjana oficines any
1964/1970	25	4
1971/1975	52	10,4
1976/1981	60	10
1982/1989	148	18,5

Bibliografia

FAUS i MOMPART, Esteve (1990): *El Banc de Sabadell i el seu entorn*, Edita Banc de Sabadell.

BANC DE SABADELL (1989): *Informe de gestió i comptes anuals. 108è Exercici.*

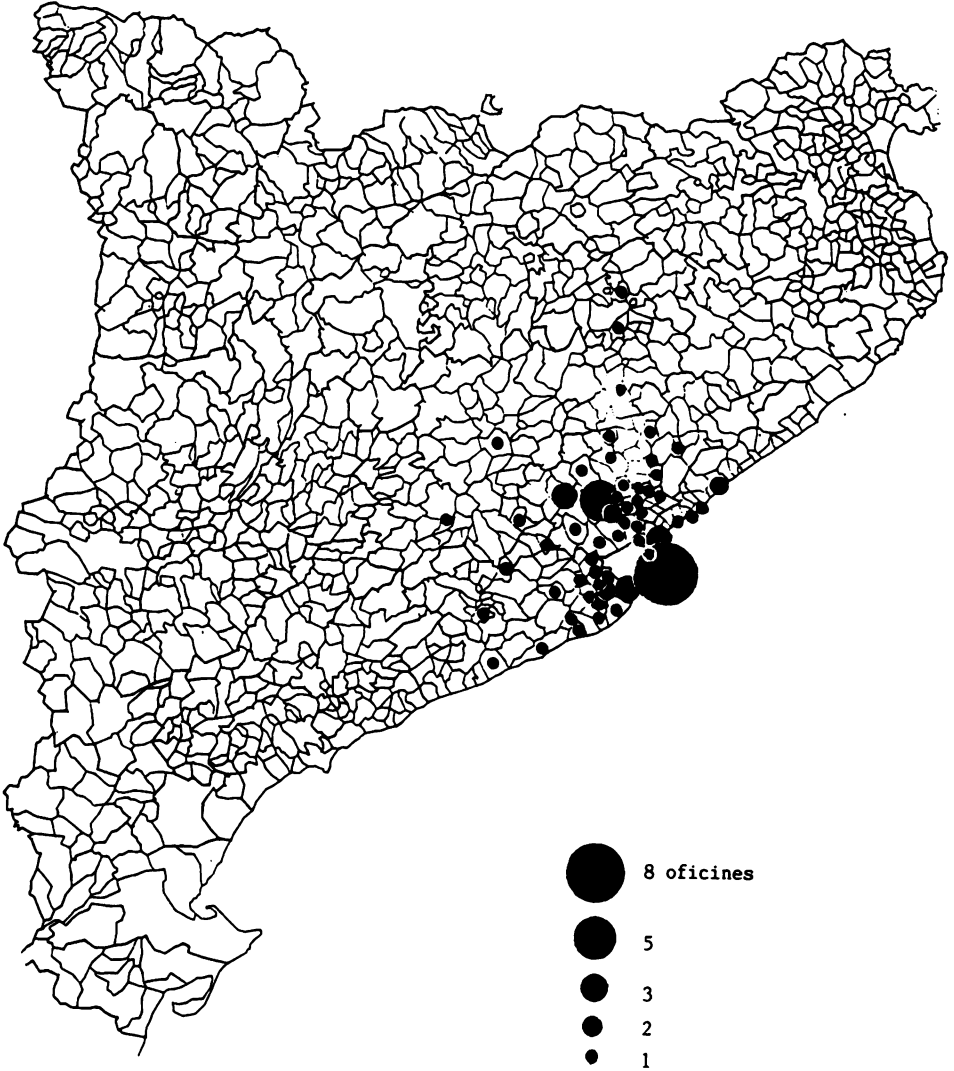
— (1990): *Butlletí Informatiu*, II, octubre.

— (1990): *Butlletí Informatiu*, III, desembre.

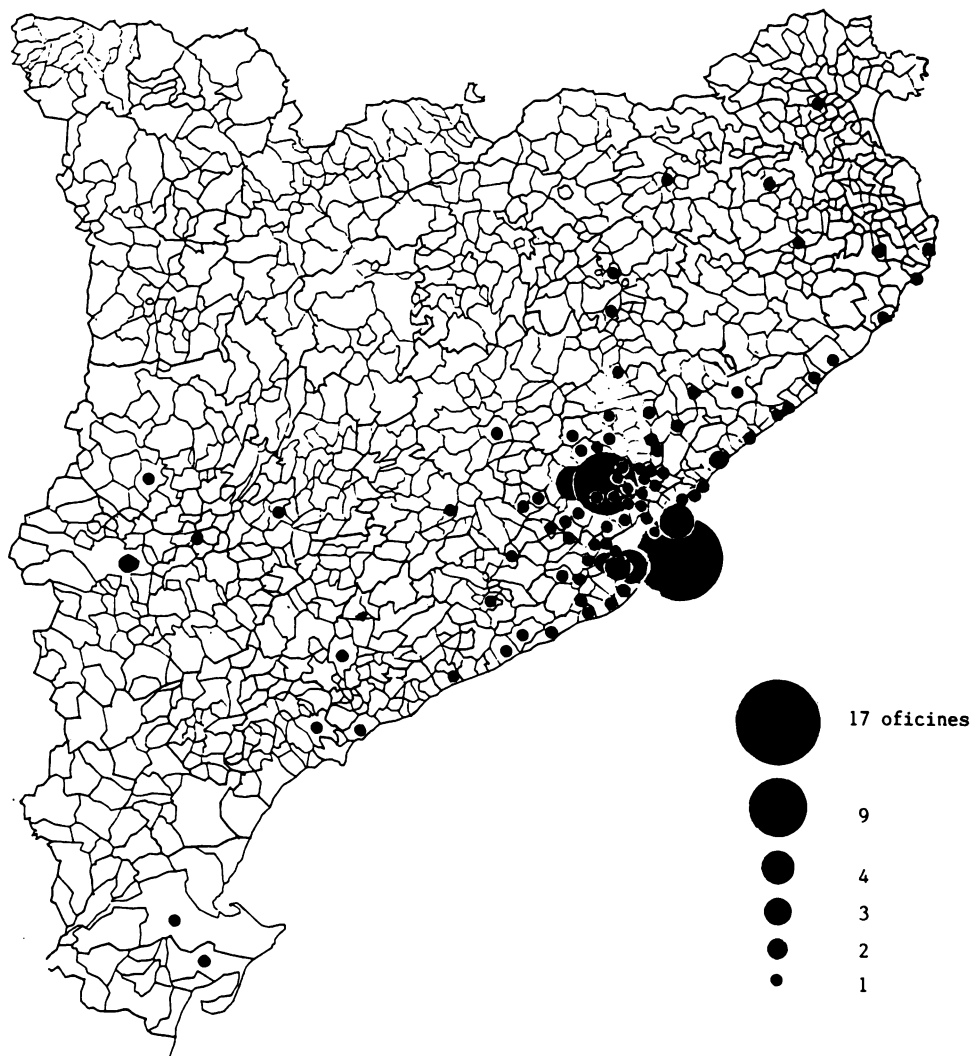
Mapa 1
Xarxa d'Oficines del Banc de Sabadell. 1965-1970

Mapa 2
Xarxa d'oficines del Banc de Sabadell. 1971-1975

Mapa 3
Xarxa d'oficines del Banc de Sabadell. 1976-1981

Mapa 4
Xarxa d'oficines del Banc de Sabadell. 1982-1990

